

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars I. De judiciis & judicialibus. Hoc est de Sententia & re judicata, Executione, Attentatis, Judice, Notario, Advocatis, Procuratoribus, Expensis, & aliis ad materiam judiciorum. Pars II. Relatio Romanæ Curiaë forensis, ejusque Tribunalium, & Congregationum

**Luca, Giovanni Battista de
Coloniae Agrippinae, 1691**

XLIII. De foro militari, sive de jurisdictione Generalis Ducis S. Romanæ Ecclesiae; Ac etiam Ducis trirremium; Et Custodis Arcis Adrianæ, vel S. Angeli; Et Commissarii armorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74090)

ut illis occurrat inconvenientibus, quæ Religionis in universum præjudicare possunt.

Quandam Tribunalium speciem constituere seu figuram facere videntur, in forma tamen magis extrajudiciali, & non contentiosa, superiores Generales Religionum, qui pro magna parte resident in Curia, apud Pontificem, cognoscendo, & decidendo controversias, quæ inter Religiosos occurrant, & quorum plerique à Provincialibus, vel localibus superioribus, se oppressos opinantes, ad Generalem recurrere solent, ejusque conspectui se præsentare, sive coram eo se constituere, quandoque se constituendo formiter in carcere, adeò ut transportato processu, adhibeatur formalis cognitio causa.

Frequentiores autem disputationes, etiam forensi more, cum Advocatis, & Procuratoribus, ac Affessoribus respectivè, haberi solent occasione electionum, quæ in partibus sequantur, superiorum Prælatorum provincialium, & localium, quæ ipsius Generalis confirmationem de necessitate exigunt, unde propterea electio non sit pacifica, ideoque pro frequentiori praxi illa factionaria minor pars quæ succubuit eam, impugnare solet, ut infirmam potius quam confirmam sit, hujusmodi disputationes assumendo coram Generali, priusquam adeatur Sacra Congregatio Regularium, ut de ipsa agendo superius insinuatum est; Idque præsertim pro frequentiori praxi contingere solet in Religionibus S. Dominici, & Minorum Observantium, ut in rerum regularium sede advertitur. *tit. de Regular. disc. 10. & seqq.*

Monasterium Mulierum Pœnitentium, quæ vulgò Convertitæ nuncupantur, suum habet judicem cum Notario, & fideali aliisque ministris super necessaria successione illarum mulierum quæ vitam inhonestam ducunt juxta ea, quæ in sede testamentorum, & alibi insinuantur. *tit. de testament. disc. 37.*

DISC. XLIII.

De foro militari, sive de jurisdictione Generalis Ducis S. Romanæ Ecclesiæ; Ac etiam Ducis trirremium; Et Custodis Arcis Adriane vel S. Angeli; Et Commissarii armorum.

S V M M A R I V M

- 1 **Q**uare Papa retineat Milites, & adhibeat arma.
- 2 De Capitaneo generali militia terrestris.
- 3 De illo trirremium.
- 4 De Castellano S. Angeli.
- 5 De Prælato Commissario armorum.
- 6 De jurisdictione dictorum Ducum, & de foro militari.
- 7 De eodem Castellano S. Angeli.
- 8 De Curia Burgi.
- 9 De Curia Marscalli, vel Sabellorum.
- 10 In quo differant milites Papa ab aliis militibus.

Quamvis Summus Pontifex, sit Princeps ecclesiasticus, & pacificus, qui ab armorum usu, quò magis fieri potest, abstinere quoniam Ecclesia Dei non est gubernanda more castrorum, atque arma clericorum sunt, vel esse debent, orationes, lacrymæ, & jejunia, ideoque præcipuum Pontificis munus in eo versetur, ut alios Principes Christianos, in pace conservet atque bella inter eos componat; Attamen cum sit etiam Princeps temporalis ditionis Ecclesiæ, quæ ex notabili Italia parte constituta est, ultra ditionem Status Avenionensis, & Comitatus Venetini; Hinc proinde cogitur (quamvis invitus) milites, eorumque Duces habere; Tum ad coercendos subditos inobedientes, & potentes; Tum etiam pro defensione, ab hostibus fidei Ecclesiæ, & ab aliis, qui principatus quietem turbare vellent.

Habet itaque more aliorum principatum, Ducem Generalem universæ militiæ terrestris; Tam scilicet illius, quæ in singulis locis ex illa populi parte, quæ huic ministerio, magis apta sit, & qui milites vulgò de militia dicuntur, Quam eorum qui in arcibus retineantur, qui dicuntur præfidiarii; Ac etiam eorum qui pro extraordinariis indigentis conducantur, ac retineantur, vulgò de *leva*, nec non militum pro custodia ipsius Papæ.

Alium quoque habet Ducem generalem classis maritimæ trirremium, cui, juxta varios Pontificum stylos, committi etiam solet custodia locorum maritimorum, cum id tendere videatur ad eundem finem, ob quem ista classis trirremium retinetur, occurrendi scilicet incursionibus infidelium & pyratum; Aliumque habet qualificatum militare ministerium seu officialem majorem, qui deputatur ad custodiam Arcis S. Angeli, sub nomine, seu titulo Castellani.

Prout etiam, deputari solet unus ex Camera Apostolicæ Clericis, qui Commissarius armorum dicitur, tanquam species Consilarii seu Affessoris dicti Ducis Generalis militiarum.

Habent itaque isti Duces utriusque terrestris & maritimæ militiæ, illam jurisdictionem quam ubique connaturalem habere videntur, cum inferioribus Ducibus, ac militibus, juxta regulas fori militaris, quæ tamen ubique non sunt uniformes, dum majores, vel minores facultates, à singulorum principatum legibus, & styliis pendent; Unde desuper apud Doctores, quæstiones haberi solent, & præsertim circa prædictas locales militias, quæ ex populo electo singulorum locorum constituuntur, utque more reliqui populi, in eorum domibus vivunt, an scilicet, & quando inter iste forus militaris privativè ad Judices ordinarios locorum, à quibus exemptionem obtineant, quod aliquantulum in jurisdictionalium sede insinuatur. *tit. de jurisd. disc. 78. & aliquid eod. tit. disc. 33. Rovit. in rubric. pragm. 1. de militibus.*

Custos autem dictæ Arcis S. Angeli, non solum habet jurisdictionem, cum militibus præfidiariis, aliisque officialibus, & ministris, qui in ipsa arce vivunt, sed etiam cum plerisque artificibus, & aliis per Urbem sparsis, qui ea gerant

rant ministeria hujus Arcis munitioni ac servitio oportuna.

Item tota Civitas Leonina, quae vulgò Burgus appellatur, ultra scilicet pontem dicti Castris S. Angelis; Et quae pro custodia Palatii Vaticani constituit quandam speciem munitionis, contradistincta à reliqua Civitate, sub dicti Praefati Ducis Generalis jurisdictione esse dicitur, unde propterea, ratione populi, qui in hac parte, Civitatis vivit, habebatur formalis curia quae Burgi dicebatur cum Judicibus, civili, & criminali, ac fiscali, & notario, & cum familia armata cum proprio Barifello, & carceribus; Verùm à moderno tempore, sub Alexandro VII. sine praedictio jurisdictionis, ac privilegiorum, ad tollendum inconvenientia, quae ex hujusmodi Curiarum, & Tribunalium multiplicitate oriri solebant, istius Curiae, seu partis civitatis regimen, ex quadam speciali delegatione, commissum est quoque Gubernatori Urbis; Ducto exemplo ab Innocentio X. immediato praedecessore, qui omnino suppressit aliud Tribunal seu aliam Curiam, quae Marescalli seu Sabellorum appellabatur, & cujus frequens mentio habetur apud illos praesertim practicos, qui de rebus criminalibus agant, & tamen hodie amplius non est in rerum natura; Talis est rerum mundi vicissitudo, atque morum, ac styli mutatio.

Ea tamen circa milites Papae notabilis differentia dignosci videtur, ut non vigeat illa major incompatibilitas inter militiam saecularem aliorum Principum, & clericatum ad effectum vacationis beneficiorum, vel amissionis pensionum ecclesiasticarum ex rationibus, & fundamentis de quibus praesertim in pensionum sedentia. de pension. disc. 46.

DISC. XLIV.

De aliquibus Collegiis, quae speciem jurisdictionis, ac facultatis saltem voluntariae habent.

SUMMARIVM

- 1 De collegiis publicis Curiae, quae sint.
- 2 De illo Protonotariorum participantium.
- 3 Quando Protonotarii precedant Episcopos, & Archiepiscopos.
- 4 De istius Collegii facultate doctorandi, & creandi Protonotarios.
- 5 De Collegio Abbreviatorum de parco.
- 6 De Collegio secretariorum Apostolicorum, & aliorum officialium Cancellaria.
- 7 De Collegio scriptorum Archivii.
- 8 De illo Advocatorum Consistorialium, ejusque facultatibus.
- 9 De Collegiis Theologorum, & Medicorum.
- 10 De Collegio Cursorum.
- 11 De pluribus Collegiis privatis.
- 12 Praesertim de Collegio Societatis Iesu quod redoleat universitatem studiorum.
- 13 De Collegiis artium & professionum.
- 14 De consulatu Florentinorum.

Ultra Collegia, quae jam in praecedentibus insinuata sunt, nempe; Cardinalium; Auditorum Rotae; Clericorum; Camerae; Et Praelatorum vocantium utriusque Signaturae, quibus contentiosa jurisdictio etiam competit; Alia quoque adsunt Collegia publica, quae licet non contentiosam, aliquam tamen voluntariam habent jurisdictionem, seu aliquas facultates, & praerogativas, nempe

Collegium Protonotariorum Apostolicorum participantium. Istud etenim, ut incidenter alibi insinuatum fuit, est Collegium constitutum ex duodecim Praelatis, qui moderno tempore ad hunc majorem numerum redacti sunt, dum prius erant minoris numeri septenarii, illudque est antiquissimum, in ipsamet primitiva Ecclesia, etiam circa ejus initia, institutum per S. Clementem primum, ut scriberent acta Martyrum; Ideoque praecipuum eorum munus versatur in processibus, qui fiunt super canonizationibus, seu beatificationibus servorum Dei, ob martyrium pro fide, sive ob virtutes eoque Papa Notarios appellat, atque ipsis tantum, in literis, & Constitutionibus Apostolicis hoc attributum proprie antiquitus conveniebat; Verùm quia per quandam extensionem factam per DD. in reservationibus Apostolicis beneficiorum, sub hoc nomine veniunt etiam illi Protonotarii simplices absque Praelatura, qui creantur, non solum per Papam sed etiam ex ejus auctoritate, per istudmet collegium, ac etiam Cardinales, & Legatos, ac Nuntios, & Episcopos assistentes cappellae Pontificiae, in certo numero respectu ve praenito. Hinc propterea hodie stylus est, quando Papa de istis Protonotariis agit, quod eos explicat cum illo adjecto *de numero participantium*, ut ita distinguantur ab aliis simplicibus.

Istud officium est venale, ratione emolumentorum, valoris scutorum duodecim mille circiter, magis, vel minus juxta temporum contingentias, ex quibus emolumenta crescere, vel decrecere solent, ideoque non habet praetium fixum, sicuti habent clericatus Camerae redolet tamen ratione antiquitatis quandam praerogativam honorificam, & existimabilem, ideoque pro frequentiori contingentia, penes viros nobiles, & qualificados esse solet; Atque praecedentiam in cappella, aliisque functionibus habet, supra omnes Praelatos, post illos ordinis Episcopalis etiam, supra Auditores Rotae, & Clericos Camerae, quamvis isti constituunt collegia jurisdictionalia, longe majoris jurisdictionis, & existimationis; Quinimò in aliquibus publicis functionibus cernitur, quod praecedunt etiam Episcopos, & Archiepiscopos, in equitationibus scilicet solemnibus, quae fiunt in ingressu Regum, & magnorum Principum, sive eorum Oratorum obedientia.

Siquidem primum locum occupant Episcopi assistentes cappellae Pontificiae, deindeque Protonotarii, atque post eos accedunt Archiepiscopi, & Episcopi, aliique Praelati, juxta eorum ordinem; Idque aliquibus parum informatis, exorbitans videtur; Sed revera non est, ex duplici ratione; primò nempe, quia isti incedunt in habitu solempni cum cappa magna supra rochetum, & cum pileo praerogativo supra birettum eodem modo quo Episcopi, & Archiepiscopi assistentes.